

Легантьева Акулина Михайловна.

Учитель начальных классов

МБОУ "СОШ №4 с углубленным изучением отдельных предметов" Ленск/Ленский

Технологическая карта урока якутской литературы 3 класс.

**Аабы уруога Уруок тиэмэтэ:** Кыыдаан кыһын оһуордара **Аабыллар айымныы:** Григорий Данилов “Ким киэргэттэ?”

Кылаас, оскуола:	3
Уруок тиэмэтэ:	Кыыдаан кыһын оһуордара
Аабыллар айымныы:	Григорий Данилов “Ким киэргэттэ?”
УМК (учебник аата, автора)	Саха оскуолата (Литература аабыыта 1 чааһа, 3 кылаас,Л.В Захарова, У.М Флегонтова)
Уруок тиибэ:	Хоһоону аабыы, ырытыы уруога
Учууталсыала:	Оһолор Григорий Данилов “Ким киэргэттэ?” хоһоонун табатык, өйдөбүллээхтик уонна хоһоонноохтук ааҕа үөрэнэллэригэр уонна ырыталларыгар усулуобуйаны тэрийии.
<b>Уруок сорукутара</b>	
1.Үөрэтэр сорук	<ul style="list-style-type: none"><li>• Билиэхтээх:</li><li>• Сатыахтаах:</li><li>• - Аабыы үөрүйэхтэрэ: табатык, өйдөбүллээхтик, хоһоонноохтук аабыы</li><li>- Тиэкиһи кытта үлэ: айымныы ис хоһоонун өйдүүр, тиэкистэн туох эмэ ойууланар кэрчиктэрин булан ылан ааҕар, сүрүн санааны өйдүүр буолуу</li></ul>
2. Сайыннарар сорук	Григорий Данилов “Ким киэргэттэ?” диэн хоһону ырытыыга <u>өй үлэтин араас дьайыыларын</u> сатаан толоруохтаах: хоһоон тылын-өһүн быһаарар, сүрүн санаатын ырытар, тэнниир, ырытар түмүк онорор.
3.Иитэр сорук	<b>кыһынны айылҕа кэрэтин туһунан өйдүөхтээх</b>
<b>Уруок түмүктэрэ</b>	
Биридимиэти үөрэтии түмүгэ	Аабыы үөрүйэхтэрэ: табатык, өйдөбүллээхтик, хоһоонноохтук аабыы.

	Тизэкии кытта үлэ үөрүйэхтэрэ: айымньы ис хоһоонун өйдүүр, тизкистэн туох эмэ ойууланар кэрчиктэрин булан ылан ааҕар, сүрүн санааны өйдүүр буолуу.
<b>Бэйэни салайынар-дьаһанар сатабыл</b>	Хобоону ааҕы соруугун өйдүүр, урукка дьарыгын былаанныыр, бэйэтин ааҕытын хонтуруолланар, алҕаһын булан көннөрүнэр бэйэтин уонна атын киһи эппиэтин сыаналыыр.
<b>Билэр-көрөр сатабыл</b>	Өй үлэтин дьайыыларын сатаан толорор: айымньы ис хоһоонун айымньы аатынан сабаҕалыыр, <u>айымньы</u> тылын-өһүн быһаарар, хоһоон сүрүн санаатын ырытар, тэнниир, ырытар түмүк онорор.
<b>Бодорунар сатабыл</b>	Кэпсэтэргэ араас санаа үөскүүрүн өйдөөһүн уонна ылыныы, оҕо этэр санаатын болбойон истэр уонна бэйэтэ тугу саныырын сааһылаан этэр. бииргэ үөрэнэр оболорун кытта айымньылаах алтыһыга кэбэҕэстик киирэр, таһаарылаахтык, көдьүүстээхтик үлэлиир үөрүйэхтэнэр; кэпсэтии уратытын өйдүүр, табан кэпсэтэр. Кэпсэтэр киһитин убаастыыр, сэнээрэр, болбонтотун тардар, кэрэхситэр, көбүлүүр сатабылы табан туһанар.
<b>Ытык өйдөбүлү инэрии түмүгэ</b>	Кыһынны айылҕа кэрэтин өйдүүр, кэрэхсиир.

### УРУОК ХААМЫЫТА

Уруок этаптара	Учууталдьарыга (соруудахтар, ыйытыылар)	Үөрэнээччи дьарыга	Тэрийии формата (биирдиилээн, пааранан, бөлөбүнэн, бары бүтүүн)	Үөрэти ньымалара, албастара	Туттуллар тэрил	Уруок түмүгэ
----------------	---	--------------------	---	-----------------------------	-----------------	--------------


<p><b>1. Тэрээһин чааһа</b></p> <p>Соруга:</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>-Бары турдубут уонна чуумпурдубут!</p> <p>- Үтүө күнүнэн, О5олоор!</p> <p>- Мин аатым Акулина Михайловна, бугунну «аа5ыы» уруогун мин ытабын.</p> <p>-Чэ, эрэ о5олоор, уроокка киирэргэ бары бэлэмнэниэбин эрэ. Урукпутугар көхтөөхтүк кыттабыт, уонна миигин кытта тэннэ улэлэһэргитигэр баҕарабын..</p> </div>	<p>(Дорооболоһоллор.</p> <p>(Үөрэнэр, саңаны билэр баҕа санаалара киирэр).</p>	<p>Бары бүттүүн</p>		<p>Слайд</p>	<p>Үөрэнэргэ бэлэмнэни, бэрээдэктэни и, о5олор үөрэнэр санаалара үрдээһин</p>
<p><b>2.1 Уруок соругар таһаарар түгэн</b></p>	<p>Сорудах 1.</p> <p>Харахпытын симэбит уонна композитор Петр Чайковской айымньытын истэбит. (Музыканы истэллэр)</p> <p>- Хараххытыгар тугу ойуулаан кердугут?</p> <p>- Сеп. Бу музыкаҕа олобуран худохунньук Иван Шишкин уруһуйун көрүөххэ.</p> <p>- Тугу ойуулаабытый?</p> <p>- Композитордар кыһыны музыка, дорҕоон көмөтүнэн "уруһуйдуулар». Онтон худохунньуктар - кырааска, киистэ кеметунэн.</p> <p>- Онтон поэт хайдах уруһуйдуура буолуой?</p>	<p>- Композитор музыканы суруйар. (Музыканы истэллэр)</p> <p>- Тыалллаах буурҕаны, кыыллары, хаар тунэр.</p> <p>- (уруһуйу кереллер)</p> <p>- Кыһынны тыаны, мастар хаар анныгар тураллар. Күн тахсан эрэр. Хаар күлүмүрдүү сытар.</p>	<p>Бары буттуун</p>	<p>Өйгө-санаа ҕа, сүрэххэ баары уһугуннары</p>	<p>Слайд Аудио</p>	<p>Бэйэни салайынар –дьаһанар сатабыл: Бэйэтин билиитин байытарыгар дьулуһар. Толкуйдуур дьобурун сайыннарар.</p> <p>Билэр-көрөр сатабыл: о5о учууталы кытта кэпсэтиигэ киирэн тылын</p>

		- Хобоон суруян. Тылынан ойуулуур.				байытар дъайымалын сайыннарар.  Бодорунар сатабыл: О5о этэр санаатын бол5ойон истэр уонна бэйэтэ тугу саныырын сааһылаан этэр
<b>2.2 Уруок соругун таһаары</b>	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>- О5олор, бүгүн биһиги туох туһунан хоһоон ааҕарбытын таайдыгыт дуо?</p> <p>- Сөп. Бугун биһиги Григорий Данилов “Ким кизэргэттэ” диэн хоһоонун ааҕыахпыт.</p> <p>- Бүгүнгү сорукпутун туруоруобун.</p> </div>	<p>- Кыһын туһунан хоһоону ааҕыахпыт.</p> <p>- Хоһоону ааҕан ырытыгы уонна хоһоонноохтук ааҕыы</p>	Биирдиилээн	-Ыйытыгы ньымата -Сабаҕалааһын	Слайд	О5о этэр санаатын бол5ойон истэр уонна бэйэтэ тугу саныырын сааһылаан этэр
<b>3.1 Тиэкини кытта айымньын ы ааҕыах иннинэ үлэ</b>	<b>Сорудах</b>  <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>- Хоһоон аатыттан көрдөххө туох туһунан кэпсэнэрэ буолуой?</p> <p>- Тугу кизэргэспитэ буолуой?</p> <p>- Кыһынны оһуору ханна көрбүккүтүй?</p> <p>- Эһиги итинник оһуору аан маннай</p> </div>	<p>- Ким эрэ кизэргэспитин туһунан</p> <p>- Кыһыны, кыһынны оһуору</p> <p>- Муус оноһуктарга, түннүккэ</p>	Бары бииргэ	-Ыйытыгы ньымата -Сабаҕалааһын	Слайд	Бэйэни салайынар –дъаһанар сатабыл: Бэйэтин билиитин байытарыгар дьулуһар.

<p>Соруга:</p> <p>Айымныны ылыныыга бэлэмнээһин</p>	<p>түннуккэ көрөн баран соһуйбуккут дуо - Ханнык ойуулар көстөллөр түннүк оһуоругар?</p> <p>- Дьэ ким дьизэлэри кэрийэ сылдьан худоһунньук курдук түннүктэри ойуулуурун бу хоһоонтон билиэхпит. - Дьэ эрэ, хоһоону ааҕа охсуоххутун баҕардыгыт?</p>	<p>- Соһуйбушпут. Интэриэһиргээбиһит</p> <p>- Хаарына бһруллһбһт мастар, сыһыылар, кыылар.</p>				<p>Толкуйдуур дьоһурун сайыннарар.</p> <p>Билэр-көрөр сатабыл: оһо учууталы кытта кэпсэтиигэ кирэн тылын байытар дьайымалын сайыннарар.</p> <p>Бодоруһар сатабыл: Оһо этэр санаатын болһойон истэр уонна бэйэтэ тугу санырын сааһылаан этэр</p>
---	---	--	--	--	--	---

<p><b>3.2.Тизэкини кытта айымньыны ааҕа олон үлэ</b></p> <p>Соруга:</p> <p>Айымньы ис хоһоонун өйдүүлэригэр усулуобуйаны тэрийии</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b><u>Айымньыны кытта билсиһии</u></b></li> </ul> <p><u>Сорудах</u></p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Бары харахпытын симэбит уонна аан маннай миигин истэбит, онтон хоһоону искэ ааҕабыт.</p> </div> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b><u>Айымньыны хайдах ылыммыттарын бэрэбиэркэлээһин</u></b></li> </ul> <p><u>Сорудах</u></p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>- Бу хоһоону истибиккит кэннэ туох санаа үөскээтэ?</p> <p>- Ким киэргэппитий туннугу?</p> <p>- Хараххытыгар тугу ойуулаан көрдүгүт?</p> <p>- Поэт кыһыны тыыннаабымсытан ким уобараһыгар тэнниир?</p> <p>-Өйдөмөт тыллары уонна этиилэри бэлиэтээн.</p> </div> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b><u>Айымньыны абзацтарынан ааҕы, ырыты</u></b></li> </ul> <p><b><u>Ким киэргэттэ</u></b></p> <p><b>1 строфа</b> Ааҕар Маша</p>	<p>Хоһоону истэллэр, иһийэн олон искэ ааҕаллар.</p> <p>- Оҕолор бэйэлэрин санааларын этэллэр: уеруу, саҥа дьыл чугаһаабыта, тымныы.</p> <p>- Моруос оҕонньор уобараһыгар</p> <p>Түннүкпүтүн түүн кэлэн Түүлүнэн ким киэргэттэ? Таһырдьаны көрүөхпүтүн Күлүктэтэн кэбистэ?</p> <p>- Туун туннугу ким киэргэппитий диэн боппуруостан</p>	<p>Бары бүттүүн, биирдиилээн ааҕы</p>	<p>-Хараҕы симэн олон истии, ойуулааһын</p> <p>-Учуутал хоһоонноохтук ааҕыта</p> <p>Искэ ааҕы ньымата, иһийэн олон ааҕы.</p> <p>-Кэпсэтии</p> <p>-Бийыты ньымата</p> <p>-Ырыты</p> <p>-Тылынан хонтурулланы</p>	<p>Кинигэ</p>	<p>Ааҕы үөрүйэхтэрэ: табатык, өйдөбүллээхтик, хоһоонноохтук ааҕы.</p> <p>Айымньы ис хоһоонун өйдүүр, тизэкистэн туох эмэ ойууланар кэрчиктэрин булан ылан ааҕар, сүрүн санааны өйдүүр буолуу</p> <p>Тизэкис ис хоһоонун өйдөөһүн,</p>
--	--	--	---------------------------------------	---	---------------	---

	<p>Тылы быһаары: Күлүктэтэн – бүрүйэн (затмил, затемнил)</p>	<p>сабалаабыт. - Табырдьаны керееу - Кулуктэтэн кэбиспит</p>				<p>тылынан уонна суругунан сахалы сыыһата суох этии оноруу.</p> <p>Айымны ис хоһоонун өйдүүр, тиэкистэн туох эмэ ойууланар кэрчиктэрин булан ылан аабар, сүрүн санааны өйдүүр буолуу.</p> <p>Кэпсэтэргэ араас санаа үөскүүрүн өйдөөһүн уонна ылыныы.</p>
	<p><b>2 строфаны аабар.....</b></p>					
	<p>1. Бу строфага туох туһунан кэпсэнэр ? 2. Поэт түннүк оһуорун туохха тэннирий ? 3. Куруһуба диэн тылы хайдах өйдүүгүт ? 4. Бу строфаны ханнык настарыанньалаах аабаллар? 5. Тоҕо поэт түннүк оһуорун куруһубага тэннирий?</p>	<p>Ити моруос кырдыаҕаспыт Куруһуба бэрдин баайбыт. Онтукатын биһи дьиэбит Түннүгэр ыйаан ааспыт. - Түннүгү ким, хайдах кизгэппитин кэпсиир - Куруһубага - Күрүчүөгүнэн баайыллыбыт оһуор</p>				
	<p>Тылы быһаары: куруһуба - кружево</p>	<p>- Аабааччыга харабар костор курдук буоллун диэн. - Сеҕе-кэрэхсии</p>				
	<p><b>3 строфаны аабар.....</b></p>					
	<p>1. Бу строфаны ханнык настарыанньалаах аабаллар? 2. Поэт бу тыллары кимиэхэ туһаайан этэр? 3. Хараххытыгар тугу ойуулаан кердугут?</p>	<p>Үчүгэйиэн - дьиннээх талаан Оһуор-дьарбаа түһэрбит, Уустук-ураннык ойуулаан Онорор да буолар эбит!</p>				

		<p>- Үөрүүлээхтик, сөжө-махтайа</p> <p>- Моруос оџоннорго.</p>  <p>Моруос түннүгү уруһуйдуур турара көстөр</p> <p>«Кыһынны оһуор» “Моруос оџонньор” “Түннүк оһуора”</p>				
--	--	--	--	--	--	--

**Айымны ис хоһоонун өйдөөбүттэрин  
бэрэбиэркэлээһин**

- Чэ эрэ, оџолор. Бу хоһоону атыннык  
ааттыахха сөп дуо? Аатта толкуйдаан



<p><b>3.3.</b>  <b>Тиекини</b>  <b>кытта</b>  <b>айымны-н</b>  <b>ы ааџан</b>  <b>баран үлэ</b>  Соруга:</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li><b><u>Айымны сүрүн санаатын тула кэпсэтии</u></b></li> </ul> <p>Сорудах</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Хоһоону ааџан баран туох санаа үөскээтэй?  — Кыһын туһунан хайдах курдук кэрэ тыллары суруйуоххут этэй?</p> </div>	<p>Оболор эппиэттэрэ:</p> <p>Кыһын тее да тымныы буолбутун бэйэтэ туспа кэрэлээх, уеруулээх.</p>	<p>Бары буттуун</p>	<p>Өйгө-санаа џа, сүрэххэ баары уһугуннары</p>		<p>Биридимиэти үөрэтии түмүгэ:</p> <p>Бэйэни салайынар –дьаһанар сатабыл:</p>

<p>Айымнны сүрүн санаатын өйдүүлэригэр усулу-буйаны тэрийии</p>	<p>• <b>Айар үлэ</b></p> <p>Сорудах</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Моруос оҕонньор түннүгү ойуулуурун курдук биһиги билигин тэтэрээпитигэр ойуулаан холонон көрүөхпүт.</p> </div>	<p>- Уруьуйдуулар</p>				<p>Билэр-көрөр сатабыл:</p> <p>Бодоруһар сатабыл:</p>
<p><b>4.1.Бэйэ өйдөбүлүн сыаналаны</b></p> <p>Соруга:</p>	<p>Сорудах</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Миигин болбойун. Бугун биһиги ханнык поэт хобоонун аахтыбыт?</p> <p>Хобоону тобо собулээтигит?</p> <p>Туох сананы биллибит?</p> <p>Тугу сатаатыбыт?</p> </div>	<p>Оболор эппиэттэрэ</p> <p>- Григорий Данилов “Ким кизгэттэ» диин хоһоонун. Сөбүлээтибит.</p> <p>- Кыһын дыкти, араас буолар: үөрүүлээх, ерөгөйдөөх, сүдү, тымныы. Поэттар, композиторадар, худуохунньуктар кыһынны айылба кэрэтин айымныларыгар сөбүн хоһуйаллар.</p>				<p>Бэйэни салайынар –дьаһанар сатабыл:</p> <p>Билэр-көрөр сатабыл:</p> <p>Бодоруһар сатабыл:</p>
<p><b>4.2.Бэйэ дьарыгын сыаналаны</b></p> <p>Соруга:</p>	<p>Сорудах</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Маладыастар, хайбанабыт.</p> <p>Арбаыттан тэбииннээх</p> <p>Айыы аймабын оболоро,</p> </div>					

	<p>Кохсуттэн контостоох</p> <p>Кун улууьун оболоро!</p> <p>Санаабьккыт сатанан истин-</p> <p>Сатабыллаах буолун!</p> <p>Тупшуккут тупсан истин –</p> <p>Сатабылгыт сайдан истин!</p> <p>Диэн алгыс тылларынан урукпутун тумуктуубут.</p>					
--	--	--	--	--	--	--